

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 25.

V Ljubljani, nedelja dne 12. avgusta 1917.

Leto I.

Narodna in mednarodna misel.

Pernerstorfer, podpredsednik v dunajskem parlamentu iz srede avstrijske nemške socialdemokratične stranke, je priobčil v knjižici „časovna vprašanja“ svoje misli o vprašanju razmerja med socializmom, nacionalizmom in internacionalizmom. Med drugim izvaja sledeče:

„Čas je, da bi že bil enkrat iztrebljen ta stari internacionalizem. Oni, ki so se priznavali k staremu internacionalizmu, so prišli predaleč: Vsled preveč socializma so pozabili na pravi program socializma, ki gre za osvoboditvijo narodov. Vsakdo, ki hoče oslabil narodno misel, škoduje s tem človeštvu, kteremu izbrše nekaj njegove bogate mnogoličnosti. Naloga socializma ni samo, da zadosti gmotnim potrebam človeštva, marveč ta zadostitev bodi le trdna stopnja, po kateri stopa človeštvo višje, ona je predpogoj deležnosti na vsem kulturnem življenju. Ali vsaka kultura je narodna. Ako hoče socializem višji razvoj človeštva, potem mora hoteli svobodne in samozvestne narode! Pernerstorfer obsoja vsako izdajstvo nad svojim narodom. Za časa vojne je povsodi prodrla narodna misel in države se bodo morale v svoji notranji in zunanji politiki odslej bolj ravnati po mišljenju narodov, kot se je to godilo do sedaj. Pernerstorferjeva želja je, da bi narodna misel popolnoma zmagala i med nemškim delavstvom, kajti narodna zavest je dobrina, katero hraniti in negovati je poklicano ravno delavstvo. Delavstvo spoznava, da ni možna osvoboditev človeštva brez osvoboditve narodov. Tretja internacionala bo ali narodna, ali pa je sploh ne bo.“

Ne more se tajiti, mnogo zdravih idej je najti med nemškimi avstrijskimi sociali-

sti in idejno niso nepristopni pravični rešitvi narodnostnih problemov. Tako čutimo i iz Pernerstorferjevih vrst svežo sapo, ki jih preveva. Ali politično pripadništvo ne izpremeni narodne psihe. In tako opazamo to dejstvo i v vrstah nemških socialistov. V svojem delu, v svoji politiki so vse prej kot narodno strpni. Širok je prepad, ki zija med narodnostno teorijo in narodnostno prakso nemškega socializma. Ta prepad se javlja v čisto delavskih vprašanjih strokovnega gibanja, javlja se v parlamentarni politiki (spominimo se samo glasanja nemških socialističnih poslancev glede protokoliranja nenemških govorov) in se je zlasti pokazal v megleni izjavi v Stockholmu. Spomniti se moramo samo prvih mesecev vojne in načina, kako je takrat pisala „Arbeiterca“. V živem spominu mi je še članek, ki ga je poslal njen dopisnik s srbskega bojišča. V srbskem ozemlju južne Ogrske je ravno bival, med Srbi v Novem Sadu, od tam je poslal poročilo, vpletel svoje misli o narodnostnem vprašanju. Bilo je, mislim v jeseni 1914, v času torej, ko smo morali Slovani molčati kot psi in smo imeli le pravico psa - čuvaja, ko je vzplapolal požar nad streho naših gospodarjev, ki nam jih je vsilila zgodovina, da odločijo o našem življenju in o naši smrti. O jugoslovanskem vprašanju je pisal, o hrepenjenju jugoslovanskih plemen po ujedinjenju, t. j. o temeljni pravici vsakega naroda, o pravici, za katero so se borili že tisoči in žrtvovali svoje življenje. Nemčija in Italija proslavlja velike sinove, ki so pomagali ujediti nemški in italijanski narod, ki so ustvarili najvišjo sedanjo obliko narodovega življenja — narodno državo. Dopisnik se je bavil v onih dneh z jugoslovanskim vprašanjem, v dneh, ko je bila beseda „Jugoslovan“ sama na sebi že veleizdaja, če jo je izgovoril pripadnik slovenko-hrvatsko-srbskega plemena. Dokazoval je dopisnik, da se mora jugoslovansko narod-

nostno načelo podrediti nemško-madžarski državni ideji. Ne zaprimo si oči pred jasnim dejstvom, da je le malenkostna razlika med nemškim socialistom in nemškim meščanom v narodnostnih vprašanjih. Nemški socialist je edino v tem boljši, da ni tako ozkosrčen in da ima i sicer široko politično obzorje, ali v svojem bivstvu je Nemec. Spomnimo se naših delavskih mas, ki se izgubljajo po štajerskih in koroških industrijskih krajih v morju asimilacije.

Motijo se oni naši sodrugi, ki so morda mnenja, da je to vse eno, da je glavno, če so ohranjeni socializmu in boju proti kapitalizmu. Vsaka asimilacija pomeni duševni propad, pomeni kulturno izgubo. Oni ljudje, ki se narodno pretvore, ne pomenijo tvoreče kulturne sile, marveč so nasprotno kulturno razdiralni elementi, ki sovražijo narod, iz katerega so izšli. Jasno, prejasno govore o tem štajerski in koroški industrijski kraji. Ali že sam strankarski egoizem nam mora narokovati, da ohranimo slovensko, jugoslovansko delavstvo svoji socialistični stranki, da postane močna in silna, da ne bole životarila, da bo marveč zadobila odločilen vpliv v narodovem življenju. Narodi so resnični, so dejstva. Na teh dejstvih mora sloneti organizacija delavstva, mora sloneti vsa internacionala. Vsak drug internacionalizem je fantom, je le eldorado za samopašne nacionalistične namene tujcev. Ali i tega se mora zavedati slovenski, jugoslovanski delavec. Ni le kapitalist, ki sesa njegovo kri, kapljo za kapljo, da mu končno izsesa vso življensko silo, ta kapitalist je obenem i tujec, ki ne skuša zaslužiti našega človeka le gospodarsko, marveč i duševno, ki ga asimilira, raznarodi, če ne z lepa pa z grda. Tega se moramo vedno zavedati, kadar govorimo o slovenskem, jugoslovanskem delavskem vprašanju.

LISTEK.

A. P.

Odvetnikova metoda.

(Dalje.)

„Pomeniva se torej o morali“ — reče in se ljubeznivo nasmehlja. „Kam nas vodi zaščitena morala? To je važno. Človek, ki ga spremlja orožnik, ni svoboden človek. In ni mogoče, da bi si bila prijatelja. Zakonca, ki se medsebojno sovražita, sta nekoliko podobna povedanemu primeru. Kje tiči vzrok nesoglasja med njima? V razdalji med družabnim stališčem enega in drugega in v različnosti značaja. Nepremišljen trmoglavci in filozofično razpoloženi sanjač se nikoli ne bosta sprijaznila. Ako je razdalja med dvema človekoma dolga, si bosta vedno tuja, četudi ju je slučaj združil v zakonu. Če hočete poravnati mojega klijenta in njegovo ženo, morate skrbiti razdaljo med njima. Če tega ne morete, poravnava nima pomena, ker bi bila zgolj oblika brez vsebine.“

Zapisnikar je med tem skončal zapisnik. Postavi komolec predse na mizo, položi glavo med dlani in posluša. Predsedniku se nagubanči koža na čelu, brki se mu povesejo, oči se mu zablodijo. Komodno se razpoloži v naslonjaču in prevrže levo nogo čez desno. Ker predsednik molči, nadaljuje dr. Kolar:

„Božičev primer je lep in kakor naš. Ko je prišel v moška leta se je oženil. Zakaj? Ker je ženitev v navadi in gospodarju tudi potrebna. Kako? Sorodniki so mu izbrali nevesto, primerno premožno zanj. Ali jo je ljubil? Saj sta se komaj površno seznanila in že sta bila zakonca. Duševne vezi ni bilo med njima nobene. Prve čase jo je zadovoljevalo tisto ljubimkanje, ki je zunanji plašč počutnosti. Ko je bila končno strast sita, je tudi ljubimkanje izgubilo svoj čar. Tedaj je zazijal prepad med njima: Dva egoista sta si pogledala v oči. Oba sta se hotela uveljaviti, mož je hotel nadvladati ženo, žena njega. Kako? Z moralo, seveda! Ker sta bila oba enako slabotna, ni nihče zmagal. Boj med mladima zakoncema je valovil dalje, spo-

četka prikrito, pozneje odkrito. Kmalu so sosedje in prijatelji vedeli, da se mlada zakonca ne razumeta.

Take zakone najdemo povsod, med inteligenco in med ljudstvom. Ljudje se ne ženijo iz ljubezni — oj, kje ste časi lepe romantike! — temveč iz razuma. Kje je tisti moralni sijaj zakona, na katerega ste mislili, gospod predsednik? Tudi zakon je kupčija. Ljudje so uveljavili svojo pravo prav; ne skrivajo se več za moralni nakit kot nekdanj. Račun je zamenil ljubezen, račun pa nima čustva. Rafiniran razum hoče obvladati vse. Tudi ob ženitvi računamo. Ako drug drugega ogledujemo, kakor se ogleduje blago, živina, hiša, imenujemo to razum. Ako se račun sklada, sklenemo kupčijo. Pozneje pa se oglasi srce in zahteva svoje. Čustvo, ki smo ga prezrli, končno zmeša naše račune. Med zunanjo materielnostjo in notranjo duševnostjo se vname prepir, ki ga ni mogoče poravnati. In v vsakem človeku končno zmaga duša, ker je močnejša od materije.“

(Dalje prih.)

Ni prezreti dejstva, da so igrali in še igrajo v socializmu veliko vlogo Židje. In vprašanje židovstva je postalo ravno v tej vojni silno pereče. Ni možno iti mimo židovstva, kadar se dotaknemo narodne in mednarodne misli.

Pri ideji internacionalizma je igralo židovstvo odločilno vlogo, židovstvo je dalo pečat delavski internacionali. Seči moramo nazaj k Marxu in Engelsu, ki sta dala prva praktično smer socializmu na kontinentu. Oba sta bila žida. Marx in Engels sta postavila teorijo, da delavec nima domovine, da je tujec povsodi. Tazeza potem tvori tudi jedro za idejo internacionalizma. Ako je resnica, da delavec nima domovine, da zanj ni koščka zemlje, na kateri bi visel s svojimi mladostnimi spomini, z vsem svojim bivstvom, potem zanj tudi ne eksistira narod in vse to, kar shvačamo pod pojmom narodnost. Brezdomovinstvo negira narodnost za delavca, zanj to vprašanje sploh ne obstoja. Na tem temelju je potem sezidana vsa Marxova ideja internacionalizma, tako jo razumevajo vsi stari socialisti iz prvih dni. Internacionalizem pomeni v tem zmislu breznarodnost v teoriji v praksi pa sankcijo raznarodovanja pripadnikov onih narodov, ki še niso toliko srečni, da bi živeli v lastni narodni državi. Da se je internacionala pojmovala tako, dokazujejo vse prireditve delavske internacionalne organizacije, ki je priznavala predvsem državne in ne narodne enote. Izjemo je delala edino pri Poljaki. Posebno jasno se je to pokazalo ob priliki, ko je prišlo na razgovor češko vprašanje lastne neodvisne strokovne organizacije. Klicali so takrat svoj anatema in pridružili so se zboru vsi pravoverni marksisti, ki preradi zamenjajo socializem z marksovimi nauki. V tem oziru niso nič boljši kot katoličani s svojimi dogmami.

Toda vojna je jasno dokazala, da delavstvo ni brezdomovinsko, da ravno tako globoko korenini v narodu in njega duševnem življenju in njega mišljenju kot vsak drug, da za delavca narodnost ni fantom, marveč krepko dejstvo, ki leži v globini duše zakopano. Pokazalo pa se je nasprotno, da je bila internacionala papirnata stavba, ker je bilo njeno bivstvo breznarodnost v teoriji, v praksi pa priznavanje vladajočih narodov.

Razumljivo je, da sta poudarjala žida Marx in Engels brezdomovinstvo delavca. Ne smemo namreč prezreti dejstva v zgodovini znanosti, da se noben znanstvenik ne more povzpeti do one višine objektivnosti, ko bi zamogel popolnoma hladno opazovati pojave in shvatati njih bivstvo in njihov razvoj tako, kot bi stal zunaj sveta kje v svetovnem prostoru na vse strani svoboden in neodvisen duh. Ljudje smo vsi in če skušamo biti še tako nepristranski, vedno in vedno se oglašajo lastni jaz s svojo preteklostjo in s svojimi željami. To pa ne velja le za povprečnega človeka, to velja i za znanstvenika, zlasti za onega, ki promatra družbene pojave.

Ako upoštevamo to dejstvo na eni strani, na drugi pa si predočimo Žida kot člana židovskega naroda, potem se nam malo razjasni, da razumemo omenjeno Marxovo tezo.

Židje so morda edini narod, za katerega velja dejstvo, da nimajo domovine, da ni na svetu zemlje, ki bi jih vezala nase. Pred davnimi stoletji jih je zgodovina razpršila po svetu. Niso bili gostoljubno sprejeti pri drugih narodih. V Rusiji in Nemčiji so bili od nekdaj zapostavljeni. Ti dve dejstvi sta pač odločilno vplivali na razvoj židovske psihe. Naravno je, da se je vselila v njih

notranjost misel in čut brezdomovinstva, breznarodnosti, ki jo morajo čutiti zlasti njih večji duhovi.

V Angliji se je Marx predvsem navzel socialističnih idej, tam je tudi najprej videl boj med delavstvom in kapitalizmom, videl je preganjanje, zapostavljanje, izžemanje, izrabljanje enega dela naroda po drugem. To dejstvo in lastni čut zapuščenosti sta morda duševni prvini, ki sta vrgli v svet teorijo v brezdomovinstvu delavstva, idejo internacionalizma — breznarodnosti.

Ravno v tej vojni imamo priliko, da spoznavamo židovski narodni značaj in naj bodo potem Židje — Nemci, Francozi, Čehi itd., saj so pri vseh narodih zastopani.

Misel o „izvoljenem ljudstvu“ igra v židovskem narodnem značaju še vedno odločilno vlogo. In kadarkoli se najde dva Žida, četudi različne narodnosti, bosta vedno držala drug k drugemu in nastopala bosta brezobzirno napram nežidom, ker žid je član „izvoljenega ljudstva“. Židje se sicer priznavajo k tej ali oni narodnosti, biti zamorejo celo fanatični nacionalisti, ali to le tako dolgo, dokler je to v njih lastnem interesu in v interesu židovstva. Azijske narodnosti so jim le firme, reklame, ki se jih poslužujejo, dokler služijo njih „svetemu egoizmu“, egoizmu „izvoljenega ljudstva“.

Mnogo zagovornikov je imelo židovstvo pred vojno, ki so ga branili pred napadi in bili so najboljši evropski in svetovni duhovi med njimi. Ali med vojno so odpadali drug za drugim, osamljeno stoji židovstvo brez simpatij, ali ono tvori trdno skalo, ki ogroža marsikateri narod. Gorje narodu, v katerem se vznarodi židovstvo, ker vzete so narodu možnosti za razvoj kot vidimo to v Galiciji med Poljaki, Ukrajinci.

Židovstvo je internacionalno, — brezdomovinsko. Znało si je pridobiti odločilen vpliv v delavski organizaciji, kot si zna židovstvo prilastiti vse velike ideje, ki so kdaj šle preko Evrope. Dalo je pečat socializmu, pečat internacionalizma — breznarodnosti. In ta internacionalizem je bil poražen v tej vojni. Vstane nova organizacija delavstva, ali vstane organizacija, ki bo temeljila v narodih, ker narodi so one prvine, ki se ustavljajo človeško družbo.

M. Rule.

Goriškim sodrugom!

Po dolgi triletni dobi je začela stranka iznova izdajati svoj dnevnik. Ko nam je bila pred tremi leti ustavljena „Zarja“, je goriško delavstvo to najbolj občutilo, posebno ko so nas poznejši vojni dogodki razpršili na vse štiri vetrove. Vsled tega, da je moralo goriško delavstvo pobegniti iz domačih krajev, je nehalo vsako delovanje naših organizacij, edino, kar nas je vsaj deloma vezalo s sodrugi ostalih dežel. Razkropljeni po vsej Avstriji, eni kot vojaki, drugi kot begunci, smo izgubili vsako vez s stranko in smo bili za njo takorekoč izgubljeni.

V teh dolgih mesecih smo bili navezani na meščanske liste raznih barv, ki so se nam ali gabili, ali pridobivali v delavstvu vodo na svoj mlin. Danes pa imamo zopet naše glasilo „Naprej“, ki bo zastopal interese slovenskega delavstva in mu kazal ono pot, po kateri mora hoditi. „Naprej“ je pričel izhajati v dobi, ko se rešitev raznih problemov križa na vse kraje, v dobi, ko mora delavstvo stati na straži, da se ti problemi rešijo njemu v korist, ne pa v škodo. Najvažnejša naloga lista je, pridobivati stranki kolikor mogoče pristašev in zbuditi slovensko delavstvo iz dolgega spanja, iz mučne letargije. Da bo pa list v stanu to izvesti, mora biti močan in imeti zagotovljen obstoj. To bo le tedaj, če naredi vsak sodrug svojo dolžnost napram listu.

Po triletni mučni dobi nam je zopet dana prilika, da naredimo vsaj nekaj za stranko s tem, da agitiramo za list in mu pridobivamo novih naročnikov. Dolžnost vsakega sodruga je, da se na list takoj naroči in poziva druge, naj se naroče na list. Posebno oni sodrugi, ki bivajo kot begunci v Ljubljani in okolici, so dolžni, da se potrudijo in nabirajo naslove sodrugov, ki bivajo v drugih krajih, ali so pri vojaki v zaledju in na fronti in morda še danes ne vedo, da ima stranka zopet svoje glasilo. Po informacijah sem izvedel, da je do tedaj med naročniki le malo število goriških sodrugov, kar me je napotilo, da objavljam ta poziv. Dosedanje število goriških naročnikov absolutno ne odgovarja številu pripadnikov stranke. So seveda krive sedanje razmere, ravno zaradi tega pa je potrebno, da se sodrugi poprimejo dela s še večjo vnemo. Časi so kritični, potreba po razvedrilu in politični izobrazbi je velika kakor še nikdar. In ker upamo, da ni daleč dan, ko se zopet snidemo pri delu za boljšo bodočnost proletariata, je naša dolžnost, da se poprimemo takoj dela za list. Vsak goriški sodrug naj bo naročnik in agitator za naše glasilo „Naprej!“

S sodružnim pozdravom

V. K. . . . li.

Politični pregled.

— **Jugoslovanski klub.** „Narod“ od petka se bavi v daljšem članku s komuni-kejem Jugoslovanskega kluba in ostro obsoja, da ni označil kluba svojega stališča napram uradniškemu ministertvu, ki se snuje, nasprotno pa pravi dunajski dopisnik „Edinosti“ in „Naroda“ kakor tudi „Slovenec“, da si je pridržal Jugoslovanski klub svobodne roke napram novemu ministertvu. To postopanje pa graja „Narod“ s prav ostrimi izjavami in ima popolnoma prav. Nedsleden je „Narod“ le v tem, da sedaj graja, kar je zagovarjal takrat, ko je glasoval Jugoslovanski klub za proračun, ki ga je predložila tudi uradniška vlada. Vedno jasnejše postaja, da vsa taktika Jugoslovanskega kluba ni bila zgrajena od vsega začetka enotno, temveč se je pri vsaki izpremembi notranjega in zunanjega političnega položaja izpreminjala. Ljudje, ki odločujejo v Jugoslovanskem klubu, se ne zavedajo velike odgovornosti za bodočnost.

— **Seje državnega zbora** prične 15. septembra, tako je izjavil predsednik zbornice dr. Gross, ki je sedaj na Dunaju in ima konference z voditelji strank.

— **Socialno politični odsek poslanske zbornice** prične z delom koncem meseca avgusta. Rešiti mora sledeče predloge: Predloge in pristavke glede razmer rudarjev in bratovskih skladnic; penzijsko zavarovanje nastavljenecv; bolniške blagajne in nadomestni zavodi penzijskega zavarovanja; ureditev mezdnih in delovnih razmer v obratih, ki delajo za vojaške namene; izprememba določb v obrtnem redu za žene in mladostne; izprememba §§ 94 in 121 obrtnega reda; nedeljski in prazniški počitek.

— **Razdor v nemški krščansko socialni stranki?** Graška „Tagespošta“ piše: V krogih dunajskega krščansko socialnega strankinega vodstva so zelo ozlovoljeni nad tem, da odklanja krščansko socialni državnozborski klub vsako zvezo z zastopniki dunajske krščansko socialne stranke in ne vabi na svoje seje nič več članke gosposke zbornice, ki pripadajo stranki.

— **Lloyd George proti enotni jugoslovanski državi?** Na londonski konferenci alirancev se je izrekel baje Lloyd George proti temu, da sprejme ententa v svoj program ustanovitve enotne jugoslovanske države. Tako poroča pariški „Journal“.

== Generalna stavka v Italiji. Glasilo socialno demokratične stranke v Italiji „Avanti“ poroča, da se snide takoj po konferenci alijancev v Londonu socialistična frakcija na sejo, ki bo baje sklepala o proglasitvi splošne stavke v Italiji, če ne pri-
nese londonska konferenca nobenega vidnega uspeha za mir še pred to zimo. Stranka se bavi že dolgo s tem načelom, podkrepila so jo pa še bolj o potrebi splošne stavke posvetovanja z ruskimi delegati sovjeta.

== O konferenci v Potsdamu 5. julija 1914 piše „Corriere dela Sera“, da je vedel o njej tudi takratni italijanski poslanik Garroni v Carigradu in ker ni o njej pravočasno poročal merodajnim krogom, je bil vpokojen. Garroni je bil zaupen prijatelj nemškega poslanika v Carigradu, barona Wangenheim, o katerem je vedel, da je odpotoval kmalu po sarajevskem umoru v Berlin. Ko se je 15. julija 1914 vrnil baron Wangenheim v Carigrad, je omenil Garroniju konferenco vodilnih nemških krogov in kratko pristavil: „Pred vojno smo.“ Italijanski poslanik je pripomnil svojemu prijatelju, da se morda konflikt še lahko prepreči, ker je Srbija pripravljena, dati Avstriji zadoščenje. Nato je Wangenheim odločno odgovoril: „Ne, zahteve bodo takšne, da jih Srbija ne more sprejeti.“

== O zaprekah, da ne morejo skleniti vojskujoče se države miru, piše znani pacifist dr. Fried v N. Z. Z. tudi tole: Entente pravi: Če ostane notranje politično razmerje centralnih držav enako kakor pred vojno, če ne tvori povišano stališče moči narodov v državi varnostnega ventila, tedaj zasledujejo krogi, ki stremijo po ekspanziji, svoje cilje še dalje in omajajo stalnost zveze držav, ki se naj ustanovi. Po nekaj letih miru, ki so neobhodno potrebna za uravnavo škode, prično iznova s pripravami za vojno, obnove divjo gonjo tekmovalnega oboroževanja in diplomatskih intrig in bodo v spoznanju napak sedanje vojne pripravili vojaško in diplomatsko boljše igrano vojno. To obnovitev svetovne anarhije, ki bi bila po neizmernih žrtvah te vojne desetkrat nevarnejša, desetkrat bolj uničujoča kakor prej, hočejo na strani entente preprečiti in kot edino sredstvo za to smatrajo poraz pruskega militarizma. Voditelji centralnih držav pa preradi razglašajo to metodo bodoče zagotovitve miru za namen, ki ogroža njihovo eksistenco. Podpirajo jih pri tem interesi starega sistema. Ves politični sistem zadnjega pol stoletja v centralnih državah ni pustil, da bi se dvignila vera v meddržavno organizacijo. V centralnih državah niso nikdar smatrali za resne ideje, ki so sprožile po drugih državah močna gibanja, kvečjemu so jih smatrali za politični maneuver z namenom, da oslabi brambno silo in tako pripomore k vojaškemu porazu. To se sedaj maščuje. Kajti, nespoznavanje dejstva, da je povzročila ideja o meddržavni organizaciji kot o predpogoju za izločitev vojne in njenih težkih posledic v Ameriki, v deželah evropskega zapada in v manjših državah Evrope globoko, pošteno, do višin vlad segajoče gibanje, to nespoznavanje zadržuje, da bi vzklilo pri državnikih centralnih sil in pri najbolj naprednih političnih krogih zaupanje, in kar je še najhujše, da bi vzklila vera v uspešnost tega izhoda iz vojne in iz bede takozvanega miru. Brezdvomno je, da vlada danes tudi v vodilnih krogih centralnih sil poštena volja, dati miru po tej vojni drugačno vsebino, narediti ga „trajnega“. Izjave v tej smeri niso prevare, a kažejo obenem silno majhno razumevanje za ta problem in niso sposobne, da razkrope pomisleke in nezaupanje nasprotnikov. Radi upajo na trajen mir, ali ne upajo poizkusiti, da bi se zanesli brez vojaških varščin popolnoma ali vsaj najbolj na silo mirovne organizacije. Nezdržljivo je torej to dvoje mirovna organizacija z vojaškim zavarovanjem, velja le

ali — ali! Ali se ščitimo še naprej z vojaškimi načeli, oborožujemo dalje, neodvisno od sosedov, jih hočemo prekositi z močjo in obsežnostjo in kakor hitro se pojavi nevarnost, da nas oni prehitijo, napovemo vojno, ostanemo torej v položaju, v katerem moramo biti tudi mi vsak dan pripravljeni, da nas sosedje prekose in napadejo, ostanemo torej pri anarhiji, katere bridke kelih moramo prav sedaj izpiti do dna, ali — organiziramo mir. Potem moramo pa brez-pogojno in konsekventno do zadnjega nastopiti za ta sistem. Tretjega izhoda ni. Potem moramo iskati razumevanje za to organizacijo, zbujati zanjo zaupanje in odkrito in brez skritih misli se pogajati z državniki entente o tem zavarovanju miru. Potem se prepričamo, da se zdrobe nasprotniku vsi dozdevni nameni za uničenje in jutri je lahko konec vojne, drugače pa bo trajala vojna še dolgo.

Dnevne beležke.

— Pozdravljen „Naprej“! Sodrug F. Sk. iz Trsta, ki je sedaj vojak, nam piše: Z veseljem in navdušenjem pozdravljam „Naprej“! In to tembolj, ker sedaj ni več v dolgih rokih izhajajoč list ožjih krogov kot je bil nekdanj, in že vsled tega manj vpliven kakor dnevnik, ki mu je odprta pot v najširše kroge. Dobro umljive so težkoče, ki so ovirale nadaljevanje dela in nadomestitev ustavljenih „Zarje“. Nje izgubo smo bridko občutili vsi, ki nam je pri srcu probujala širokih ljudskih slojev. Tem večje je torej veselje nad novim bojevnikom za našo pravdo. Želeti je le, da nam rdeči svinčnik ne gospodari preveč po našem listu. Toliko papirja že še imamo tudi na bojišču, da nam ni treba izrezavati praznih mest iz časopisov, da nanje pišemo svoja pisma. V tem oziru je državni pravdnik preveč skrben. Zaradi tega mu pač prav radi privoščimo toli potreben oddih. Sploh pa je tu težje dobiti do b r o č t i v o kot pa prazen papir. Čtiva se sicer še precej dobi, toda — ne vprašujte kakšnega! — Ko dospe „Naprej“ k nam, roma iz roke v roko in ugaja vsem, ki ga čitajo. **Naravnost osvežujoče učinkuje krepko naglašanje stališča jugoslov. s. d. v smeri, ki sem jo zamenjal iskal v osrednjem nemškem glasilu stranke, na katerega sem bil navezan ves čas, dokler nismo imeli svojega glasila.** Le-to ima nalogo zamašiti široko zevajočo vrzel v vrsti naših bojevnikov. Da bo naše delo uspešno, je dolžnost vsakega zavednega delavca in delavke, da zastavi vse svoje moči za utrditev in procvit našega glasila. Četudi le to ni pričelo izhajati v tako ugodnih razmerah kot n. pr. bratski „Lavoratore“, je vendar možno zelo mnogo storiti v prosep našega gibanja. Njega ime bodi naše geslo pri vsem našem dejanju in nehanju. Pozdravljen „Naprej“!

— Neupravičen strah med delavstvom. Neprestano dobivamo od delavstva iz različnih krajev bridke pritožbe, da je slabo plačano, zatirano, lačno. Delavci nas prosijo, naj priobčimo njihove dopise, a obenem se boje, da bi kdo izvedel, od kje prihajajo pritožbe. Tako postopanje delavstva je milo rečeno strahopetno in čudimo se, da pokaže delavstvo tako malo poguma. Delavstvo v obratih, ki so pod vojnim zakonom, se še vedno boji, da odide na fronto, če izrazi le najponižnejšo željo po izboljšanju mezde ali po boljši prehrani. Dobro naj si zapomni delavstvo, da podjetnik kratkomalo nima tiste oblasti, da bi zaradi upravičenih zahtev dirigiral delavstvo v strelske jarke. Delavstvo enega obrata naj skupno pove svoje zahteve podjetniku. Če ne ugoditi tem zahtevam, imajo svobodno pot k pritožbeni komisiji, ki je pokazala s svojim dosedanjim delovanjem, da je res popolnoma nepri-
stranska. Delavstvo naj se obrača za vse tozadevne informacije na strokovno tajništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, in naj

si že enkrat izbije iz glave misel, da je med vojno izročeno na milost in nemilost podjetnikovo.

— Slovenska Matica prosi vse svoje prejšnje poverjenike, naj se nemudoma oglase in ji sporoče, če so še voljni, opravljati poverjeniške posle. Ako niso, naj nasvetujejo primerne naslednike.

— Kaj je treba šele prepovedati! Ko je potoval cesar po Galiciji, je odposlal brzojav na vrhovno poveljstvo armade, s katerim odreja, da se ne smejo izvrševati smrtne kazni brez sodnijskega postopanja v zopet osvojenih delih Galicije in Bukovine in naj se ne nadleguje prebivalstva z drugimi nepostavnimi nasilji. Prepoved torej jasno kaže, do so postopali vsa tri leta z gališkim prebivalstvom protizakonito, da so izvrševali pripadniki „kulturnih“ narodov smrtne kazni brez obtožbe, zagovorništva in sodbe.

Aprovizacija.

Neužiten kruh peče pekarija Godec na Dunajski cesti. Že itak je sedanji kruh tak, da je vse drugo vmes samo moke prav malo in precejšnje fantazije je treba, da se najde okus po pravem kruhu, kakršnega smo jedli nekdanj. Ali kruh iz pekarije Godec je tak, da ga niti kokoši ne žro in kokošji želodec marsikaj prenese. Nekaj časa smo bili tako srečni in dobivali nakaznice za pekarijo Jenko na Marija Terezije cesti. Kruh je bil za sedanji čas dober in videlo se je, da ga peče strokovnjak. Ali sedaj je moral še on k vojakom. Opozarjamo oblast, da se naj malo zanima za to pekarijo in naj gospo Godec prisili, da si vzame strokovnjaka, ako že ona ne razume obrti. Kruh ni pečen, temveč sušen kakor ga suše gotovi narodi na kamnu, razbeljenem na solncu. Vsaj tisti grizljaj kruha, ki ga dobimo dnevno v tem velikem času „durchhaltanja“ naj bo užiten. Ako te vrstice ne pomagajo, prinesemo malo obširneje stvari o tej pekariji.

Čudna „razdelitev“ mesa. Ta teden je bila „razdelitev“ mesa pri mestni aprovizaciji zopet tako urejena, da so gotove skupine dobile meso, druge pa ne. Na vrsti so bili rumene in rdeče skupine A, rumena B in vse štiri uradniške skupine. Rumena C skupina pa zopet ni prišla na vrsto kakor se je to že opetovano zgodilo. V rumeni C skupini je tudi precej zasebnih uradnikov in uslužbencev in naravnost čudno je, da ravno za to skupino tolikokrat ni nobenega mesa, kajti to se je že opetovano zgodilo. In ne samo pri razdelitvi govejega mesa, ampak tudi pri razdelitvi prekaženega mesa je bila skupina C prikrajšana. Tudi zadnja razdelitev „masti“ ni bila za vse enaka. Razglasilo se je, da se bo oddajal „špeh“. Rumena C skupina pa je v resnici dobila polovico z a s m r a j e n e (ožgane) masti in polovico neke potvorbe, ki je neka raztopljena mešanica loja, margarina in bog ve kake tvarine. To je bil tisti špeh! Ali res ni mogoče razdelitve blaga tako urediti, da pridejo vse skupine na vrsto?

Razdelitev mesa na rumene izkaznice D. V nedeljo, dne 12. avgusta bo mestna aprovizacija iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa dopoldne od 8. do 9. razdeljevala na rumene izkaznice, zaznamovane z veliko črko D, goveje meso po 280 K kg. Družine do 3 oseb dobe $\frac{1}{2}$ kg, s 4 in 5 osebami $\frac{3}{4}$ kg, s 6 in 7 osebami 1 kg, z več kot 7 osebami 1 $\frac{1}{4}$ kg. Prinesti je s seboj nakaznice za meso in pripraviti denar.

Razdelitev čebule. Mestna aprovizacija je nakupila večje množine čebule, katere dobi koncem prihodnjega tedna. Čebula se bo razdeljevala vsem onim, ki niso udeleženi pri nobeni ubožni akciji.

Prodaja sladkorja na karte št. 25 je odslej v trgovini Vrtačnik, Rimska cesta 19, na karte 147 pa v trgovini Premk. Igiški trg št. 1.

Razdelitev krompirja. Mestna aprovi-zacija ljubljanska bo prihodnji teden pri-čela razdeljevati iz svojega skladišča pri Mühleisnu na Dunajski cesti krompir po 50 h kg. Na vsako osebo odpade po 2 kg in se je strankam pri sprejemu krompirja izkazati z rodbinskimi izkaznicami, katere so dobili pri zadnji krušni komisiji. Določa se naslednji red: V ponedeljek, dne 13. avg., dobe krompir od 8. do pol 10. odjemalci pekarije Dolinar Pred škofijo; od pol 10. do 11. odjemalci pekarije Bizjak, Poljanska cesta; od 2. do 4. odjemalci vojne prodajalne v Šolskem drevoredu, od 4. do 5. odjemalci pekarije Žužek, Sv. Florjana ulica; od 5. do 6. odjemalci pekarije Zalaznik, Stari trg. V torek, dne 14. avgusta dobe krompir od 8. do 11. odjemalci vojne prodajalne na Starem trgu, od 2. do 3. odjemalci pekarije Leskovec, Opekarska cesta; od 3. do 4. odjemalci konzumne prodajalne na Krakovskem nasipu, od 4. do 6. odjemalci vojne prodajalne na Rimski cesti. Stranke naj pripravijo denar. Razpored krompirja za druge okraje se objavi prihodnje dni.

Razno.

* **Slovenski begunci** — v Nemški Brod. Poročalo se je že, da Čehi v Nemškem Brodu žele v tamošnje begunsko taborišče — Slovence ali Hrvate z juga. Dr. Kreku je bilo v begunskem odseku tudi že zagotovljeno, da premeste tjakaj kakih 2000 Slovencev in 200 Italijanov. Sedaj je došlo poročilo, da bi kakih 1000 Slovencev iz Steinklamma lahko že odpotovalo v Nemški Brod, do konca t. m. pa bi se taborišče lahko z njimi napolnilo; prostora je za okroglo 5000 oseb. Lepe in snažne barake so prirejene tako, da so sposobne za bivanje po rodbinah. Pred vsako barako so priveski, kjer so postavljeni lični štedilniki za kuhanje. — Okolica Nemškega Broda je bogata; krompirja pridelujejo tam primeroma več nego kjerkoli drugod. In za begunce, zagotavljajo, bo krompirja dovolj, lakota izključena. Taborišče pa ima tudi zadostno zalogo svinjske masti, — ker je dosedanji begunci (sami ortodoksni židje) niso hoteli. Tamkaj je tudi dosti zemlje za obdelovanje, beguncem na razpolago. Za pridne ljudi torej dovolj prilike, da si sami kaj pride-lajo. V istem taborišču je tudi moderna tovarna za čevlje, preskrbljena z najnovejšimi stroji. Isto tako je tam delavnica za perilo. Prilike dovolj za učenje in zaslužek. Jugoslovanski klub se te dni trudi v ta namen, da se čim prej preselijo naši begunci iz Steinklamma v Nemški Brod. V nemškem kraju Spodnje Avstrije so naši begunci le „vsiljivci“, ki jih domačini ne gledajo pre-prijazno, za denar jim nočejo nič prodati, povsod jih trdo odganjajo.

* **Ogrske volitve so drage.** Iz Budimpešte poročajo: Bivši ogrski minister za no-tranje zadeve Kristoffy, ki je izdelal svoj čas načrt za reformo volilne pravice na pod-lagi splošnosti in enakosti, je moral pred časom odložiti svoje mesto, ker ga je dolžil grof Tisza, da je jemal iz Prometne banke denar, a ga ni vračunal. Sedaj je razjasnil Kristoffy žurnalistom to zadevo takole: Ta-krat sem bil tajni svetnik in narodna de-lovna stranka mi je izročila poslovanje z denarjem. Če bi ne bila prišla vojna, bi bil dokazal pred parlamentom, da sem vzel na račun grofa Tisze iz Prometne banke v letih 1906 do 1910 315.000 K, ki so šle za volitve. To sem dokazal tudi pred častnim sodiščem in imam tozadevni zapisnik.

* **Karte za premog.** V občinah praškega policijskega rajona vpeljejo takoj karte za premog. Vsaka družina dobi na teden 25 kg premoga. Ta množina premoga velja le do definitivne ureditve vprašanja o preskrbi s premogom.

* **Strahovlada v Dalmaciji ob začetu vojne.** Na seji poslanske zbornice dne

15. julija 1917 je govoril posl. Biankini o političnem preganjanju v Dalmaciji. Med drugim je povedal tudi to: Na stotine in stotine teh nesrečnežev so odvedli iz tem-nic in razposlali na razne strani. Največja skupina je šla preko Reke v Budimpešto in iz Budimpešte nazaj preko Pragerskega v Maribor. V tej skupini so bili pod močnim vojaškim spremstvom: 4 državnozbornski po-slanci, 5 deželnozbornskih poslancev, 16 ka-toliških in pravoslavnih duhovnikov, 17 od-vetnikov in notarjev, 5 zdravnikov in lekar-narjev, 33 trgovcev, bankirjev in obrtnikov, 13 profesorjev in učiteljev, 14 privatnih u-radnikov, 7 časnikarjev, 16 državnih, dežel-nih in občinskih uradnikov, 32 posestnikov, 12 učencev, več deklet in gospej — z do-jenčki — in nad 200 kmetov. Vsi ti ljudje so bili stlačeni v železniški vagon kot živali in jim je bilo zagroženo pod smrtno kaz-nijo izstopati. Potovanje do Maribora je trajalo tri dni in štiri noči. Ves ta čas so jim dali enkrat nekaj jesti. Namesto jedi pa so dobili nekaj drugega. Na vseh želez-niških postajah, posebno na Ogrskem, so jih zasramovali, pljuvali na njih, grozili jim. Njihovo življenje je bilo čisto v nevarnosti. Mnogi niso mogli več prenašati teh divjih prizorov in so padli v nezavest. — Eden je med potovanjem skočil skozi okno in je s samoumorom napravil konec svojemu trplje-nju. Onemogli, gladni in žejni, z otečenimi nogami so dospeli v Maribor; ali mnogi teh nesrečnikov niso mogli več niti hoditi in so jih morali prinesiti v zapore. En del je bil izročen ječi okrožnega sodišča, drugi pa so bili nameščeni v konjske hleve, arti-ljerijske vojašnice, kjer so morali v blatu ležati na nečisti slami. Dva sta umrla po kratkem času. Več mesecev so ječali ti mu-čeniki v mariborskih zaporih, ne da bi bila uvedena kazenska preiskava proti njim. Mnoge so odpravili iz zaporov, ne da bi bili kdaj zaslišani, niti se jim ni povedalo, zakaj so zaprti.

Listnica uredništva.

Povpraševalcu glede strankinega davka: Strankin davek je obligaten za vsakega pristaša socialno demokratične stranke.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 11. avgusta. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

Severno Focsanov so podvzeli Rusi in Rumuni včeraj popoldne zopet ljute napade v masah, ki so bili mestoma 20 valov glo-boko gosti. Nemške divizije so odbile so-vražnika z zmagovito obrambo. Boji ob Oj-tožki cesti potekajo uspešno. Avstro-ogrske in nemške bojne sile so prodrle, trgajoč branitelju jarek za jarkom, do višin južno in zapadno Očne. Dalje severno nikake bistvene izpremembe položaja.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Ob Soči je artiljerijski boj zopet oživel.

JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Ničesar novega.

Šef generalnega štaba.

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 11. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Angleške napade včeraj zjutraj je izvršilo več divizij. Na več nego 8 kilometrov

širini med Frezenbergom in Hollebekom je pridrl sovražnik. Kljub močnim četam ni imel nikakega uspeha. Sicer se je posrečilo v globokih vrstah jurišajočemu sovražniku, da je vdrl na več krajih v našo bojno črto, ali bil je s hitrim protisunkom pripravljenih čet zopet vržen, pri Westhoeku šele po daljšem borenju.

Ognjeni boj se je stopnjeval na ob-režnem odseku in od Merckema do Var-notona zvečer zopet do velike ljutosti. Tudi davi je bil večkrat skrajno trd. Ponočni iz-vidni sunki Angležev pri Nieuportu so se izjalovili istotako kakor močni delni napa-di ki jih je pričel sovražnik na obeh stra-nah železnice Boesinghe-Langhemarck zju-traj zgodaj.

Severno St. Quentin so napadli Fran-cozi večkrat pri Fayetu z nrše strani zavo-jevanje jarke, katere smo obdržali popolnoma, razven malega dela.

Armada fronta nemškega prestolonaslednika.

Ob Chemin des Dames nastajajo kra-jevni infanterijski boji pri Royère Ferme, ki pa ne izpreminjajo položaja.

Pri Cerny je poskusil sovražnik brez posebne artiljerijske priprave vdreti v našo pozicijo. Nagli protinapad posadke v jarku ga je vrgel nazaj.

Na Visoki gori v zapadni Champagni so iztrgali deli nekega heškonasavškega polka Francozom važne kose jarkov, katere smo obdržali proti močnim poskusom zo-petnega osvojenja. Tu je bilo vjeto večje število mož. Tudi južno Corbenyja, severno Reimsa in na zapadnem bregu Moze so bili sunki naših izvidnikov uspešni.

19 sovražnih letal in dva privezna zrakoplova je bilo sestreljenih, večji del v zračnih bojih, ki so bili posebno na Flan-drskem jako številni. Oficirski namestnik podnadrednik Müller je dosegel svojo 20. in 21. zračno zmago.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada fronta generalfeldmarš. princa Leopolda Bavarskega.

Ničesar novega.

Armada fronta generalobrista nadv. Jožefa.

V obmejnih gorah Moldave so vrgle nemške in avstro-ogrske čete sovražnika, ki se je žilavo branil, ob dolinah Slaniški in Ojtožki proti vzhodu nazaj. Tudi ob hribih Kleji in Casinului so bili Romuni pregnani z vladajočih višin.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Ničesar bistvenega.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

ZAVOD ZA PROMET Z ŽITOM OB ČASU VOJNE
podružnica v Ljubljani

išče

pisarniške prostore

obstoječe iz 10-12 sob. — Ponudbe naj se blagovoli nasloviti na gornji naslov.

Mlad železničar (neoženjen) želi

separirano mesečno sobo

takoj ali za september blizu južnega ko-lodvora, v Vodmatu ali v Zeleni jami.

Poizve se v upravi lista „Naprej“, Fran-čiškanska ulica št. 6.